

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

№ 13
(934)
2025 йил
3 апрель,
Пайшанба

Ижтимоий-сиёсий газета

Форум

ТАБИАТ БАРҚАРОРЛИГИНИ АСРАШ – БУРЧИМИЗ

Марказий Осиё
атроф-мухит ва иқлим
ўзгаришини ўрганиш
университетида “Халқаро
ўрмонлар куни”га
багишланган халқаро
форум бўлиб ўтди.

Форумда Экология, атроф-мухитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазири Азиз Абдуҳакимов, Баш прокурор ўринбосари Шерзод Тўхтабоев, Ўрмон хўжалиги агентлиги директори Эркин Мухиддинов, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Экология ва атроф-мухитни муҳофаза килиш масалалари қўмитаси раиси Хайрулло Гаппоров, соҳа ходимлари, халқаро эксперtlар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Давоми 3-саҳифада

ПАРЛАМЕНТЛАРАРО ИТТИФОҚНИНГ 150-ЮБИЛЕЙ АССАМБЛЕЯСИ МАРКАЗИЙ ОСИЁ УЧУН ЯНГИ СИЁСИЙ ИМКОНИЯТЛАР ЭШИГИНИ ОЧАДИ

Самарқанд шахар қўтилмоқда?
Канчай нашрларни бўйича

- 4–5-апрель кунлари “Силк Роад Самарқанд” мажмусининг конгресс марказида Ўзбекистонда экология ва иқлим ўзгариши соҳасидаги энг йирик тадбирлардан бири — Самарқанд иқлим форуми бўлиб ўтади.
- “Марказий Осиё экологик муаммоларга дуч келмоқда: барқарор ривожланиш ва фаровонлик учун минтақавий бирдамликни мустаҳкамлаш” мавзусидаги форум иқлим ўзгариши ва барқарор ривожланишнинг долзарб масалаларини муҳокама қилиш учун етакчи глобал эксперtlар, ҳукумат расмийлари ва халқаро ташкилотлар вакилларини бирлаштиради.
- Тадбирда 82 давлатдан делегациялар, жумладан, давлат раҳбарлари, атроф-мухит, иқтисодиёт ва сув ресурслари бўйича масъул вазирлар, шунингдек, БМТ, халқаро молия институтлари ва эксперtlар иштирок этади.

Давоми 2-саҳифада

Inter-Parliamentary Union
For democracy. For everyone.

150 IPU ASSEMBLY
Tashkent, Uzbekistan 5-9 April 2025

ҲАЁТНИНГ ОДДИЙ

Янги дарс мавзуси бўйича тайёrlаган материалларимни бир қур кўздан кечириб чиқиши учун бугун ишга одатдагидан кўра барвақтрок отландим. Машинамни институт жойлашган маҳалла муюлишида қолдириб, катта йўл ёқасидаги пиёдалар йўлагидан институтга яқинлашяпман. Кўринишидан эртароқ кексаликни бўйнига олган, қаддини бир оз олдинга эгиб юрувчи бир отахон мендан бир неча одим олдинда борарди.

Отахон кескин ўнга бурилиб, катта йўл ўртасида ётган елим идиш қопқоғини энгашиб олди ва қўлидаги пакетга солиб кўйди. “Товба, – деб кўйдим ичимда, – ҳозирги кунда ҳар кадамда учрайдиган жимитдайгина қопқоқчага шунча оворагарчиликми?” Бунга ортиқ даражада эътибор қилмаган бўлардим. Аммо яна олдимга тушиб кетаётган отахон кутилмагандан тўхтади. Шу орада мен отахонга анча яқин келиб қолдим. Унинг кийимлари анча кирланиб кетган, соч-соқоли ҳам парваришсиз эканлиги диққатимни тортди. Отахоннинг олдида йўлак билан майсазорни ажратиб турган бетон тўсик устида ичига тупрок тўлдирилган, дараҳт барги ва шоҳчаларини гўёки гул қилиб ўтқазиб қўйилган бир қанча елим қопқоқчалар қатор териб қўйилганди. Афтидан, йўлак ёқасидаги кўп қаватли уйда яшовчи болалар кечга шу ерда ўйнашган-у, кеч кириб ўйинларини шундок қолдириб кетишганди. Отахон бир елим қопқоқчаларга, бир атрофга олазарак тикиларкан, уларни олишга ҳам, айни дамда ташлаб кетишга ҳам жуरъат қила олмаётганди. Яқинлашиб қолганим боис отахон беихтиёр менга тикилди. Тикилди-ю, зудлик билан нигоҳларини олиб қочди. Шунда бир сонияга бизнинг кўзларимиз тўқнашди. Унинг кўзларида қандайдир саросима, ишончсизлик, одамнинг раҳмини келтирадиган даражадаги мулоҳимлик ва жовдираш зоҳир эди.

Мен ўтиб кетдим. Ўтиб кетдим-у, аммо отахоннинг жовдираган нигоҳлари кўз ўнгимда қотиб қолди. Нимагадир, кун давомида отахонни ўйладим.

Инсон ҳаётидаги арзимас туюлган бир воеа унинг шу пайтгача билган, аммо диққат қилмаган ҳақиқатлари борлигини эслатиб кўяди, баъзан. Мен ҳам юқоридаги воеа сабаб айrim ҳаёт ҳақиқатларини қайтадан англагандек бўлдим.

Биринчи ҳақиқат. Аллоҳ Инсонни маҳлуқотлар ичидаги энг азиз ва мукаррам қилиб яратган. Модомики шундай экан, унинг ўй-хаёли ҳам, шаклу-шамойили ва амали ҳам шунга мос бўлмоғи лозим. Инсонлар учун ҳар ишда бир чегара бордирки, ўша чегарадан чиқиши “тубанлик” деган тушунча билан изоҳланади. Тубанлик эса инсонга хос кусур, аммо инсонийликка хос

фазилат эмас. Инсонийлик мақомида колиш ва юксалиш машҳақат талаб киляди, тубанлик боткоғи сари эниш эса осон. Донишманд Суқрот билан боғлиқ қўидаги ривоятга диққатингизни қаратмоқчиман:

“Суқрот табиат қўйнида илми толибларга машғулот ўтаётган паллада ўз даврининг бир сатанг хоними муком билан келиб, Суқротни мот қилмоқчи бўлиби.

– Эй Суқрот, – дебди сатанг, – ёш йигитчаларни йиғиб, нималар деб уларнинг бошини котиряпсан? Кел, баҳс бойлашамиз, сенинг хунаринг зўрми ёки менинг амалимми? Хоҳласанг, бир муком қилсанам, сабогингдаги йигитчаларнинг кўпи менинг ортимдан эргашади.

– Тўғри айтаяпсан. Агар муком билан чорласанг, улар сенинг ортингдан кетишига мен ҳам ишонаман. Аммо билиб кўй, мен ўз хунарим билан йигитларни инсонийликнинг улуғ мартабасига, сен эса ўз амалинг билан уларни тубанлик боткоғига етакляпсан. Чунки юқорига чиқиш ҳар доим кийин, пастга эниш эса осон бўлган, – деган экан Суқрот”.

Иккинчи ҳақиқат. Ҳаётнинг ярми шукрдан, ярми сабрдан иборат, дейишади. Дарҳакиат, инсон истаса, ҳар қачон ва ҳар қандай вазиятда ҳам шукр қилиш учун ўзида асос топа олади. Борига қаноат, етказганига шукр ва йўғига сабр қилиб яшаш иймонли кишининг фазилатидир.

Навоий ҳазратларида шукр ҳақида шундай хикматни ўқиймиз: “Кийиш учун оёқ кийиминг бўлмаса, кийиш учун оёғи ўқўларни кўриб шукр қил”.

Учинчи ҳақиқат. Фарзанд – Аллоҳнинг улуғ неъмати. Агар сиз ушбу неъмат билан сийланган бўлсангиз, биллингки, яратганинг суюкли бандалари категоридаиз. Аммо, ўзингизга боғлиқ жиҳатлари ҳам борлигини унутманг. Коқилганингда суюнч, қариганингда таянч, бетоблигингда дармон бўладиган фарзандларга тўғри тарбия берилса, диний ва дунёвий илмлар ўргатилса, инсонга икки дунё саодатини бахш этади. Аксинча бўлса, оқибати ҳам аксинча бўладики, бундан бандаларини Худонинг ўзи асрасин.

Жамият тараққиётининг бугунги босқичида инсонлар орзу-ҳаваслар курбонига айланиб бормоқда. Аслида

ҲАҚИҚАТЛАРИ

Тўртинчи ҳақиқат. Пул, бойлик аслида, инсоннинг ҳаётда муносиб яшаши ва орзу-ҳавасларининг рўёбга чиқариши учун бир воситадир. Аммо ҳар қандай жамиятда бойларнинг обрў-эътибори ва мавқе-марғабаси камбағалларникига қараганда анча устун бўлиб келган. Бунинг мен англаган сабаби куйидагича: камбағал одам кимга ёки нимагадир қарам ва бу қарамлик унинг руҳиятида у ёки бу даражада зухур топади. Бой одамларда эса ўша қарамлик туйгусининг йўқлиги ҳам ўз навбатида уларнинг фикрлаш тарзига таъсир килади. Ишонишингизни хоҳлардим, бойлик, айни пайтда камбағаллик ҳам, руҳият ва фикрлаш билан биз ўйлагандан кўра кучлироқ боғлиқдир. Кишшиларнинг бойлик ва камбағаллик натижасидаги фикрлаш тарзи уларнинг жамиятдаги мавқенин белгилайди. Ҳархолда, бойлик билан жамиятда эришиш мумкин бўлган жуда кўплаб мараларни забт этиш мумкин. Камбағал одамки қарамлик туйгуси исканжасида руҳияти шикастланар экан, муҳтоҷларнинг ҳолини тасаввур қилиш кийин эмас. Муҳтоҷ кишининг майиб руҳиятида синиқлик ва ҳаётга муносабатида ҳадиксираш мавжуд. Бу синиқлик унинг бутун борлиги ва руҳиятига сингийди ва кишиларга, воқеаларга муносабатида ўз аксини топади. Муҳтоҷ кишидан ақли фикр чиқиши мумкинди, аммо бу фикрнинг ақллилигига оммада шубҳа бўлади. Муҳтоҷ кишининг чорловларига омма эътибор қилмайди, улардан йўлбошли чиқиши ўта мушкул, ҳатто мумкин бўлмаган ҳодисадир. Камбағал ва муҳтоҷларнинг қарор қабул қилишлари кийин кечади, бу жараёнда уларда ҳадиксираш, иккиланиш ва хато қилишдан қўрқиши хисси устунлик килади. Бу қўрқув хисси баъзан меъёр тушунчаси чегарасидан чиқади ва аклга бўйсунмайди, натижада, аслида аҳамияти умуман йўқ қарорларда ҳам намоён бўлиб қолади. Шу тариқа муҳтоҷ кишининг “мен” и йўқолиб, руҳияти синиб, фикрлаш тарзи торайиб, ўзи майдалаши бораверади.

«Агар ҳаётдан ҳам азизроқ нарса бўлса, бу соғлиқдир, агар ўлимдан ҳам кўрқинчлироқ нарса бўлса, бу хасталиқдир. Агар ҳаётга тенг бирор нарса бор бўлса, бу бойликдир, агар ўлимга тенг бирор нарса бўлса, бу камбағалликдир», – деганда Бузургмехр накадар хақ гапни айтган.

Азизлар! Инсон бўлиб тугилганимиз, бу – омад, Инсонлик мақомида қолиш ва унга муносиб бўлиш, бу – машиқат, Инсонийликнинг улуғ мартабасига кўтарилиш эса Саодатдир. Саодатли умр ҳар биримизга насиб этсин!

Умид ХЎЖАМҶУЛОВ